

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAME ȘCOLARE PENTRU CLASA A X-A
– CICLUL INFERIOR AL LICEULUI –

ISTORIA ARTELOR ȘI A ARHITECTURII
[CURRICULUM DIFERENȚIAT]

Aprobat prin ordin al ministrului

Nr. 3007/ 04.01.2005

NOTĂ DE FUNDAMENTARE

privind elaborarea programelor școlare pentru clasele a IX-a și a X-a

Programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a, documente reglatoare componente ale curriculumului național au fost elaborate în conformitate cu:

- asumarea de către România a *Planului detaliat de lucru asupra obiectivelor sistemelor educaționale și de formare profesională din Europa*, ratificat de Consiliul European de la Barcelona, în 2002, și a *Declarației miniștrilor europeni ai educației și formării profesionale și a Comisiei Europene cu privire la consolidarea cooperării europene în formarea profesională – „Declarația de la Copenhaga”*, convenită la Copenhaga în 2002;
- obiectivele actuale ale reformei învățământului din România vizând finalitățile, curriculumul și structura învățământului obligatoriu stabilite în conformitate cu prevederile Legii învățământului nr. 84/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ale Legii nr. 268/2003 pentru modificarea Legii învățământului nr. 84/1995;
- nevoia de adaptare a curriculumului național la schimbările din structura învățământului preuniversitar: apartenența claselor a IX-a și a X-a deopotrivă la învățământul obligatoriu și la cel liceal;
- valorificarea experienței pozitive privind proiectarea curriculumului pentru învățământul liceal pornind de la competențe ca achiziții finale al învățării, prin care se asigură accentuarea dimensiunii acționale în formarea elevilor.
- rolul și statutul disciplinelor școlare, stabilite în planurile cadru de învățământ aprobate prin ordinul ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 5723/ 23.12.2003.

Structurarea noilor planuri cadru de învățământ pentru clasele a IX-a și a X-a pe componentele **trunchi comun** și **curriculum diferențiat** determină organizarea, la nivelul programei școlare, a ofertei educaționale centrale în competențe și conținuturi ale învățării prezentate distinct, pentru fiecare dintre aceste componente.

În aceste condiții, noile programe școlare pentru clasele a IX-a – a X-a au următoarea structură:

- **Notă de fundamentare**, elaborată în scopul prezentării relației dintre programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a și documentele de politică educațională și curriculară pe care acestea se fundamentează;
- **Notă de prezentare**, în care se detaliază rolul disciplinei de învățământ și statutul specific al acesteia în cadrul curriculumului național, precum și contribuția disciplinei de învățământ la cele opt domenii de competențe cheie stabilite la nivel european;
- **Competențe generale**, cu un nivel accentuat de complexitate, definite pe o disciplină de învățământ sau, după caz, pe o categorie de discipline de învățământ, pentru a evidenția achizițiile finale de învățare ale elevilor la sfârșitul învățământului obligatoriu și/ sau pentru a orienta pregătirea de specialitate a acestora;
- **Valori și atitudini**, finalități de natură axiologică, urmărite prin studiul disciplinei, definite pentru învățământul liceal;
- **Competențe specifice – conținuturi**, nucleul funcțional al programei școlare, definit pentru fiecare an de studiu;
- **Sugestii metodologice**, elaborate pentru a orienta proiectarea demersului didactic adecvat competențelor, valorilor și atitudinilor prevăzute în programele școlare.

NOTA DE PREZENTARE

Programa obiectului de studiu istoria artelor și arhitecturii își propune să structureze conținuturile conform unei abordări sintetice a temelor, în ordinea desfășurării lor din punct de vedere a evoluției istorice. Rolul acestei discipline este unul *informativ* (dotează elevul cu informații privind ramurile creației artistice plastice, limbajul artistic, semnificațiile ideatice, ierarhiile valorice, evoluția gândirii și creației umane) și altul *formativ* (formează atitudini perceptiv creatoare prin dezvoltarea și educarea gustului estetic și a judecății de valoare).

Modul de abordare a conținutului, ca și competențele stabilite și urmărite a fi determinate, realizează o legătură cu celelalte discipline ale curriculumului diferențiat, operând cu aceeași termeni de limbaj și aceleași elemente de morfologie plastică, oferind imagini concrete în dezvoltarea spiritului creator, prin cunoașterea și analiza unor creații originale. Istoria artelor și arhitecturii se folosește și de datele istorice, literaturii, psihologiei, logicii, sociologiei, realizând o corelare armonioasă între aceste mijloace de cunoaștere umană.

Istoria artelor și arhitecturii se studiază în clasele a IX-a și a X-a cu profil vocațional, arte plastice și arhitectură, arte ambientale și design. Programa își propune ca în acești doi ani de studiu să le fie prezentată elevilor evoluția cronologică a creației artistice plastice din Europa occidentală, începând cu antichitatea și până la jumătatea secolului al XX-lea, cu asemănările și deosebirile specifice, de la o epocă la alta. Această abordare a conținuturilor în regim de o oră pe săptămână, permite elevului ca la finalul clasei a X-a să aibă o viziune globală asupra gândirii artistice și a creației propriu-zise.

Înțelegând rolul artistului în societate (pictori, sculptor, decorator, arhitect, designer), acesta își va coordona impulsurile creatoare în sens constructiv, devenind el însuși producător de valori artistice și estetice, în general.

Studierea istoriei artelor și arhitecturii contribuie și la realizarea culturii artistice a elevului, necesară întregirii personalității sale. Pe lângă funcția estetică a artei, trebuie accentuată funcția ei cognitivă, ca și cea educativ-modelatoare. Formarea gustului pentru estetic are loc astfel, printr-o cunoaștere rațională. Gustul și judecata estetică, fiind și acțiuni axiologice, se va crea capacitatea de a selecta și ierarhiza valorile estetice, înlăturând manifestările tip kitsch, care apar în urma industrializării, serializării și comercializării producției de artă.

Conținuturile programei au fost elaborate în scopul îndeplinirii competențelor generale și acelor specifice, stabilite pentru această disciplină. Pentru acest nivel de studiu, istoria artelor și arhitecturii aparține curriculumului diferențiat.

COMPETENȚE GENERALE

1. Abordarea universului creației artistice plastice din perspectivă cronologică
2. Elaborarea unor judecăți de valoare proprii bazate pe experiențe de cunoaștere
3. Relaționarea informațiilor specifice diferitelor domenii de cunoaștere, în înțelegerea fenomenului artistic din perspectivă istorică

VALORI ȘI ATITUDINI

- Motivația pentru însușirea limbajului specific și pentru inițierea în realizarea reprezentărilor convenționale
- Manifestarea interesului pentru realizarea operelor de artă plastică, decorativă și ambientală
- Manifestarea inițiativei în aprecierea critică a operei de artă (compararea propriului punct de vedere cu părerile celorlalți)
- Disponibilitatea pentru perceperea universului real, obiectiv, și pentru transpunerea acestuia în limbaj convențional
- Motivația pentru ocrotirea și punerea în valoare a patrimoniului artistic național și universal
- Disponibilitatea pentru cultivarea capacităților estetice ca fundament pentru participarea la viața culturală
- Manifestarea interesului pentru aprofundarea sistematică a diverselor forme de expresie ale artelor plastice

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Abordarea universului creației artistice plastice din perspectivă cronologică

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Identificarea elementelor specifice arhitecturii și artelor decorative, în cadrul stilurilor arhitecturale	▪ Arhitectura rococo și neoclasică. ▪ Stilul 1900 în arhitectură și artele decorative. ▪ Arhitectura în secolul XX. ▪ Arhitectura românească între tradiție și inovație; influențe europene.
1.2. Analizarea elementelor specifice sculpturii diferitelor epoci și zone geografice	▪ Sculptura neoclasică și academistă. ▪ Rolul lui Rodin în evoluția sculpturii în secolul XIX și influența sa asupra secolului XX. ▪ Constantin Brâncuși – rolul acestuia în evoluția sculpturii moderne. ▪ Sculptura românească din secolul XX – tradiție și inovație; influențe europene.
1.3. Analizarea elementelor specifice picturii diferitelor epoci și zone geografice	▪ Relația neoclasicism-romantism. ▪ De la realism la impresionism. ▪ Pictura în a doua jumătate a secolului XIX, neoimpresionism, postimpresionism, simbolism – tehnici de lucru, modalități de expresie, probleme teoretice, pregătirea evoluției ulterioare a artelor plastice. ▪ Curente și mișcări artistice ale secolului XX – expresionism, stilul 1900, fovism, cubism, futurism, suprarealism, dadaism, arta abstractă (caracteristici generale, aria de răspândire, probleme teoretice, evoluții). ▪ Pictura românească a secolelor XIX și XX; pictori importanți.

2. Elaborarea unor judecăți de valoare proprii bazate pe experiențe de cunoaștere

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Analiza comparativă a diferitelor materiale, tehnici și a mijloacelor de expresie	▪ Relația rococo-neoclasic în arhitectură; eclecticismul. ▪ Pictura rococo și „tendința moralizatoare”.
2.1. Analizarea schemelor sau a structurilor compoziționale și a modalităților de obținere	▪ Pictura decorativă și veduta italiană. ▪ Relația romantism-neoclasicism. ▪ Impresionism, neoimpresionism, postimpresionism – surse, tehnici de lucru, modificarea viziunii artistice, probleme teoretice, consecințe directe și indirecte ▪ Rodin și Brâncuși; evoluția spre sculptura modernă ▪ Expresionism, fovism, cubism, futurism, suprarealism, arta abstractă – surse, tehnici de lucru, viziuni artistice, probleme teoretice, tendințe ulterioare. ▪ Pictura românească în secolul XIX și XX – surse, influențe, viziuni artistice, opere.

3. *Relaționarea informațiilor specifice diferitelor domenii de cunoaștere, în înțelegerea fenomenului artistic din perspectivă istorică*

Competențe specifice	Conținuturi
3.1. Identificarea relațiilor artă-societate	▪ Arta în secolul XVII – expresie a societății.▪ Pictura lui Goya, în contextul societății spaniole a secolului XVII.▪ Pictura neoclasică, romantică și realistă – diversificarea funcțiilor artei și ale creatorului de artă.
3.2. Identificarea mijloacelor de comunicare, în opera de artă	▪ Pictura neoimpresionistă.▪ Pictura post-impresionistă – punct de pornire pentru demersul artistic al secolului XX.▪ Tendințe și manifestări în arta secolului XX.▪ Arta românească și arta europeană.

SUGESTII METODOLOGICE

În activitatea didactică se va pune accentul pe:

- expunerea de informații sintetice, generale și specifice, referitoare la încadrarea în timp și spațiu, în diferite domenii de creație;
- demonstrația și analiza comparativă, prin imagini, a modului de realizare a spațiului plastic în opera de artă;
- dialogul în procesul învățării și al verificării cunoștințelor specifice istoriei artelor și arhitecturii;
- problematizarea, în cazul soluțiilor tehnice, în vederea dezvoltării spiritului critic și a competențelor creative;
- documentarea proprie în muzee de artă și în biblioteci, ca exercițiu de informare directă;
- elaborarea și susținerea de referate pe diferite teme, pentru aplicarea cunoștințelor dobândite;
- structurarea logică a informațiilor în raport cu evoluția cronologică a creațiilor artistice;
- identificarea și diferențierea caracteristicilor generale și particulare ale operei de artă, într-un context dat;
- stabilirea de relații și de corespondențe între viziuni artistice, tehnici de lucru și mijloace de expresie;
- utilizarea unui limbaj specific, în comentarea operei de artă;
- exprimarea unor judecăți de valoare proprii față de opera de artă.